
Behandeld door: André Sijnesael

**Agendapunt 11 van de vergadering van het algemeen bestuur van
13 september 2024**

- Onderwerp:** - Rechtmatigheidsverantwoording verslagjaar 2025 e.v.
- Beslispunten:** - Kennisnemen van de notitie
- Bijlagen:** - Geen
-

Inleiding

In september 2022 is het Wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers door de Eerste Kamer aangenomen. Een van de wijzigingen betreft de verplichting voor het dagelijks bestuur om een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen. Deze rechtmatigheidsverantwoording is voor waterschappen verplicht met ingang van het verslaggevingsjaar 2025. Voor gemeenten gold deze verplichte rechtmatigheidsverantwoording al met ingang van het verslagjaar 2023.

Situatie bij de RBG ten aanzien van regelgeving

In overleg met het Ministerie en de Provincie wordt tot en met het jaar 2024 gedoogd dat de RBG de regels van het BBVW (waterschappen) volgt, omdat de RBG in 2010 door twee waterschappen is opgericht. Met ingang van het verslagjaar 2025 moet de RBG de regels van het BBV (gemeenten) volgen. De rechtmatigheidsverantwoording wordt voor onze gemeenschappelijke regeling vanaf het verslagjaar 2025 verplicht.

Gevolgen voor de jaarverslaglegging

De jaarverslaglegging wijzigt door het invoeren van de verplichte rechtmatigheidsverantwoording met ingang van het verslagjaar 2025 als volgt:

De rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur in de jaarrekening 2025

In de jaarrekening wordt de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen volgens een wettelijk voorgeschreven model. Hierin wordt vermeld:

- in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen;
- de door het AB vastgestelde verantwoordingsgrens voor afwijkingen.

De rechtmatigheidsverantwoording gaat dan deel uitmaken van de jaarrekening en niet langer van de controleverklaring van de accountant.

De paragraaf “bedrijfsvoering” in het jaarverslag

In deze paragraaf geeft het DB over de volgende onderdelen een toelichting:

- de geconstateerde afwijkingen boven de verantwoordingsgrens;
- de geconstateerde afwijkingen ónder de verantwoordingsgrens maar boven de rapportagegrens;
- de getroffen en nog te treffen beheersmaatregelen gericht op het opheffen en ook het voorkomen van onrechtmatigheden.

De accountantscontrole

De rechtmatigheidsverantwoording wordt bij de RBG nu nog volledig door de accountant opgesteld. Vanaf verslagjaar 2025 moet het dagelijks bestuur deze gaan opstellen. De accountant geeft in de getrouwheidsverklaring een oordeel over de rechtmatigheidsverklaring. Een getrouw beeld betekent dat een getrouwe weergave wordt gegeven van de financiële positie en resultaten in de jaarrekening. De jaarrekening moet een eerlijk en getrouw beeld geven van de financiële positie, het financieel vermogen en het resultaat.

De rechtmatigheid wordt getoetst aan de hand van negen criteria waarvan 7, 8 en 9 met ingang van het verslagjaar 2025 tot de rechtmatigheidsverantwoording van het DB behoren:

1. Calculatiecriterium (accountant)
2. Valueringscriterium (accountant)
3. Adresseringscriterium (accountant)
4. Volledigheidscriterium (accountant)
5. Aanvaardbaarheidscriterium (accountant)
6. Leveringscriterium (accountant)
- 7. Begrotingscriterium (dagelijks bestuur)**
- 8. Voorwaardencriterium (dagelijks bestuur)**
- 9. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (dagelijks bestuur)**

ad 7: Het begrotingscriterium

Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten en de balansposten, moeten tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting. In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door het AB zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de vastgestelde begroting.

ad 8: Het voorwaardencriterium

Interne en externe regelgeving dient te worden nageleefd. Het niet in acht nemen van deze voorwaarden kan leiden tot een onrechtmatigheid. Zo is bijvoorbeeld het niet juist of onterecht niet Europees aanbesteden van een opdracht een schending van dit criterium.

ad 9: Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Hierbij wordt getoetst of de organisatie gericht is op het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik bij financiële beheershandelingen. Het is belangrijk maatregelen te nemen die misbruik en oneigenlijk gebruik zoveel mogelijk voorkomen en deze tijdig te ontdekken wanneer ze tóch voor komen. Dit criterium ziet zowel op misbruik van regelingen door burgers (bijvoorbeeld bij aanvragen kwijtschelding) als handelingen van medewerkers ten behoeve van persoonlijk gewin.

Rollen en verantwoordelijkheden

Algemeen bestuur

Het AB stelt de kaders vast voor de rechtmatigheidsverantwoording. Hieronder vallen in ieder geval:

- de hoogte van de verantwoordingsgrens;
- de rapportagegrens voor afwijkingen;
- het normenkader.

De kaders moet de RBG in overleg met de accountant vastleggen in het controleprotocol.

Dagelijks bestuur

Het DB legt over de drie hiervoor genoemde criteria (onder 7, 8 en 9) verantwoording af aan het AB volgens het door het AB vastgestelde controleprotocol. In de inleiding is aangegeven wat in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering moet worden opgenomen. De verplichte tekst van de rechtmatigheidsverantwoording is in de bijlage bij deze notitie opgenomen.

Ambtelijke organisatie

De RBG voert de rechtmatigheidscontroles zelf uit. Van belang is een gedegen inrichting van de processen, zodat de betrouwbare sturings-, verantwoordings- en beleidsinformatie verzekerd is. De betrouwbaarheid van de informatievoorziening wordt getoetst via een goed ingeregeld systeem van verbijzonderde interne controles.

Het DB stelt jaarlijks een planning voor deze interne controles vast. De rapportage van de interne controles zijn van belang voor de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur en voor de controlewerkzaamheden van de externe accountant.

Verantwoordings- en rapportagegrenzen

Verantwoordingsgrens

De verantwoordingsgrens is verplicht en wordt door het AB vastgesteld. De totale lasten van de jaarbegroting (inclusief de toevoegingen aan de reserves) vormen de basis voor het berekenen van de verantwoordingsgrens. Deze grens geeft aan wanneer afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording moeten worden opgenomen.

Afwijkingen zijn:

- het niet of niet juist naleven van wet- en regelgeving;
- posten waarvan bij het DB onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid.

De verantwoordingsgrens geldt afzonderlijk voor fouten en onduidelijkheden. Deze categorieën mogen niet opgeteld worden maar moeten beiden afzonderlijk worden beoordeeld.

Fouten en onduidelijkheden worden alleen in de verantwoording opgenomen als deze boven de verantwoordingsgrens uitkomen. Deze afwijkingen moeten wél in de jaarrekening worden toegelicht. De verantwoordingsgrens is bij de RBG en ook bij de meeste gemeenschappelijke regelingen momenteel 3%. De Algemene Rekenkamer heeft recent forse kritiek geuit op het maximum percentage van 3% en mogelijk wordt dit teruggebracht tot 2%, zodat deze gelijk loopt aan het maximum dat geldt voor de Rijksbegroting.

Rapportagegrens

Het AB kan naast de verantwoordingsgrens een rapportagegrens vaststellen. Dit is niet verplicht. Deze rapportagegrens geeft aan waarboven gerapporteerd moet worden, ook al wordt de verantwoordingsgrens niet overschreden. Alle onrechtmatigheden boven de rapportagegrens worden toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. Hoe hoger deze rapportagegrens, hoe minder onrechtmatigheden toegelicht worden. Voorbeeld: Een onrechtmatigheid van € 42.000 ligt onder de geldende verantwoordingsgrens. Dan hoeft deze dus niet genoemd te worden in de rechtmatigheidsverantwoording maar wél in de paragraaf bedrijfsvoering, omdat deze de rapportagegrens van € 40.000 te boven gaat.

Vervolprocedure

In het kader van de rechtmatigheid moet een aantal verordening worden aangepast. Bij deze aanpassingen zorgen wij ook voor een aansluiting met de tekst van de nieuwe GR. Het betreft de volgende regelingen:

- financiële verordening (Verordening financieel beleid, beheer en organisatie);
- Verordening controle op het financieel beheer (accountant);
- opstellen nieuw controleprotocol verslagjaar 2025;
- treasurystatuut.

Het streven is om deze aangepaste regelingen ter vaststelling voor te leggen in het algemeen bestuur van december 2024.

Bijlage

De tekst voor de rechtmatigheidsverantwoording is een verplichte tekst en luidt:

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

In deze rechtmatigheidsverantwoording geeft het dagelijks bestuur aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Deze verantwoording betreft de rechtmatige uitvoering van de taken en omvat het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium bij de desbetreffende financiële beheershandeling en transacties. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op <datum> vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt x% (maximaal 3) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op €x.

Conclusie

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties <niet> rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

-

-

•etc.

In de paragraaf Bedrijfsvoering heeft het dagelijks bestuur beschreven welke actie zij onderneemt om de afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

De afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden als gedefinieerd in de notitie rechtmatigheidsverantwoording) worden alleen vermeld indien de door het algemeen bestuur gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid is overschreden.